

vprašanje odprto), težko pa bo kako stvar ovreči. Na eno samo netočnost morem opozoriti: formulacija o Vodnikovih akcentskih znakih, za katere se je odločil okrog l. 1805., je na str. 37. op. 6. zmedena; pravilna pa je že v Kidričevi Zgodovini str. 418. (' dolgi rastoči, ' dolgi padajoči naglas).

V tretjem delu knjige podaja prof. Kidrič na podlagi priobčenega gradiva in ob natančnem citiranju ustrežajočih mest v korespondenci Primčevo usodo po odhodu v Gradec in razvoj njegove duševne fiziognomije, njegovo organizatorno in literarno delo ter njegov zaton. To poglavje tvori z začetnim zgoščen načrt za obširno monografijo o Primcu.

Uporabnost knjige povečujeta izčrpni kazali (imensko in stvarno), ki ju je sestavila Breda Milčinski.

Knjiga je smotrno zgrajena celota ter je plod dolgotrajnega podrobnega dela in odraz strogo organizatornega znanstvenega duha. Janez Logar

**F r. K s. L u k m a n: Martyres Christi.** Trideset poročil o mučencih prvih stoletij z zgodovinskim okvirom. Družba sv. Mohorja, Celje 1934. (8 + 281 str. vel. 8°; Din 76, vez. 92.)

Pomembna bogoslovna knjiga, ki jo je strokovna znanstvena kritika sprejela z enodušnim priznanjem. Zelo značilno tudi za naš čas, da knjig s tovrstno vsebino pogreša in zahteva. Avtor se je kot visoko cenjen poznavavec prve krščanske dobe omejil pri obravnavanju svojega predmeta predvsem na kritiko tekstov, da nam tako pridobi najbolj zanesljive priče. Približal jih je pojmovanju sedanje dobe z orisom zgodovinske konstelacije, bravcu pa je prepustil, da neposredno sam vrednoti vsebinsko bogastvo poročil. Hotel je biti zanesljiv in vesten vodnik do vrhov verskega junastva in do globin hrepenenja po Kristusu, ki je iz ljubezni do Boga-človeka in neomadeževanosti duše strlo okove poganske države in je bilo silnejše od vseh človeških vezi. Ni bila naloga g. avtorja, da obravnava pričevanja o mučencih osebno, s stališča posebnih namenov, ki jih je imel poročevalec iz prve krščanske dobe, še manj, da nam pričara pred oči vso polnost notranje moči in duha, ki je ustvarjal mučence. Dá se tudi njegov odnos do zgodovinskih poročil vzeti kot širok, ker je utemeljen v brezosebni objektivnosti. Lukmanovi »Martyres« so tako važen kritičen spis, ki izloča v smislu tekstne in kulturne kritike vse, kar bi naše poglede motilo, in vključuje trdne, neizpodbitne podatke o času in ljudeh, ki so za dobo odločilni. Avtorju gre za podajanje resničnosti, ki je za vsakogar, brez razlike na čas, nazor in versko opredelitev. Zato pa je tudi knjiga naletela na tak odmev. G. avtorju je treba čestitati, da je s tolikim uspehom, s toliko stvarnostjo in subtilnostjo rešil svojo nalogo! Pokazal je vnovič svojo široko razgledanost v zgodovini prvih krščanskih stoletij in je podal z vestnostjo svojo tehtno in trajno sodbo, kako je tolmačiti poročila o mučencih. Nas, ki občutimo stisko in boleost svoje dobe, ta knjiga uči, kje naj iščemo sprostitev volje in duha. Prava religiozna globina je nad vse svobodna, ker je vezana le na vsemoč božjo. »Martyres Christi« je knjiga, ki smo zanjo po svoje hvaležni.

M. Miklavčič